

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**REPERTO||RIVM LIBRORVM TRI||VM IOANNIS BOEMI DE
OM||NIVM GENTIVM RITIBVS,||**

Boehme, Johann

Augustæ Vindelicorum, 1520

VD16 VD16 B 6316

De Iudæa & Iudæorum viuendi ritibus, legibus ac institutis. Caput
Quartum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98144](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98144)

De oim gentiū ritibus.

Solem omnium arbitrari: & cui præcipua adesse virtus. Martem, Venerem, Mercuriū & Iouem præ cæteris obseruari, quoniā velut propriū cursum sortiti, futura ostenderent, tanq̄ deorū interpretes. Quod ipsum vsq̄ adeo per-
Quattuor astra mercurij appellata
sualum habuerūt, vt quatuor illa astra vno nomine Mercurios appellarent, ventis præterea, hymbribus, æstu, cometis solis & lunę defectu, terrę hiatu, multis deniq; signis, salubria simul ac pernicioſa prædicere. Imaginari ad hæc alia sydera illis subiecta: & ex ijs quædam nostro hemisphærio alia subterra-
Ex astris caldei futura prædixerunt.
neo vagari: pari ad hæc cum Ægyptijs errore duodecim sibi deos finxerunt: quorum singulis mensẽ, & vnum in zodiaco signum tribuere. Multa quidem regibus ventura vaticinabantur: vt Alexandro victoriam cum Dario dimicaturō. Hircanori deinceps Seleuco & alijs Alexandri successoribus: mox & Rhomanis successoribus non pauca, quorum euentus fide nõ caruis. Numerant præterea sydera quatuor & viginti: extra zodiacum, ad boream duodecim: reliqua notum polum versus, horum quę appareant ad viuos pertinere arbitrati: reliqua ad eos, qui vita defuncti essent: hæc illi ad alias rerū ambages effuderunt mortalium oculis: vt quę de annorum obseruatione meminerunt quadraginta tria annorum millia a prima suarū rerum memoria ad Alexandri ascensum colligentes, quod impudenti quidem mendacio asserant, nisi aliquis eam annorum rationem menstruam interpretetur, qualis apud Ægyptios fuit.

De Iudæa & Iudæorum vitendi ritibus, legibus ac institutis. Caput Quartum.

Palestina quę eadem est, quę Iudæa particularis Syrię prouincia, inter Cœlosyriam iacens & Peræam, ad occasum Ægyptiaco alluitur pelago: perfunditur & Iordane fluitio ad orientem solem: hanc terrā bibliaci libri, & Iosephus eos secutus, Cananeam appellant: terram variarum opum diuitem, frugibus fertilem, aquis illustrem, opimam balsamo. In medio orbis constitutam, quo fit, vt nec frigore nimio rigeat, nec calore torreatur. Ob quam elementorum gratiam æstimauerunt Israelitę siue Hebræi gens antiquissima, & apud quam solam a prima hoīs formatōe cœlestis ac veri numinis cognitio cultusq; & primū idioma pmanſit, eam esse, quę patribus olim Abrahamę Isaac & Iacob promissa a numine esset, terram videlicet lacte & melle fluentem, ideo Iosue fortissimi ducis ductū quadragesimo anno postq̄ Ægyptum exissent suę ditionis fœcerunt. vno & triginta regibus in ea potenti manu deuictis. Leges Israelitę tenent, ac scđm eas viuunt, quas a Mose primo suo duce acceperunt quamuis & multis ante Mosen sæculis absq; lege aliqua scripta pie sancteq; vixerint, veritatem diuinis oraculis animiq; acuminẽ & magnitudine consecuti. Existimabat eximius ille theologus Moses nullā ciuitatem sine iuris, & æquitatis cultu diutius consistere posse: iam quum honorum præmijs, & impiorū supplicijs suos ad amplexandā virtutem, & impietatem fugiendā, satis exhortatus esset: eadẽ, super decem illa

Quattuor astra mercurij appellata

Ex astris caldei futura prædixerunt.

Temporũ præ Chaldaeos supputatio

Palestinae fines

Cananea terra lacte & melle fluens. Hebræi siue Israelitę gens vetustissima

Terra Abrahamę & semini eius promissa.

Leges a Mose Iudæis promulgatę.

Decalogus in monte Sinai datus

legum capita duabus tabulis ad Sinam perlata, alias populo leges ciuiliacq;
 instituta promulgauit. Hæ quæ adeo multæ sint, vt solè integrū librum præsta
 re possent: memorabiliores tantū hic ponam, cæteræ a Iosepho bibliaciscq; li
 bris petantur, Sanxit Moses, vt pueri ab infansio leges discant: quū disciplinā
 illè in se optimā contineant. Qui dei nomen blasphemia læserit, per diem
 suspendatur, insepultus abijciatur, vt ex meretricia pecunia sacrū nullum fiat.
 Septem sint in singulis vrbibus principes, qui iusticia & prudentia cæteros
 antecellant, vt duo cū his leuitici ministri iudicent. In re iudicanda aut si, qd
 rectus sit, iudicibus parum liqueat, Pontificis, & senioris arbitrio res tota de
 cernatur. Ne vnus testis recipiatur, ac ne duo quidem, nisi horū prius sit spe
 ctata fides. Tres rite testimoniū dicant. Sed ne mulier testis sit, neq; manci
 pium, q̄ in hoc fortuna, leuitas in illa merito suspecta habeatur. Præterea ne
 ex conlitis arboribus aliquid ante quartū annū attingatur, vt tunc ex frugibus
 decime dentur. Propinqui & hospites nō nihil percipiant, quod reliquū
 fuerit agricolatoris sit, vt semina munda non mixta terræ condant, q̄ dissimi
 lium cō. nuntione terra non gaudeat. vtq; viator non a frugibus arceatur: sed
 quantum volet ex his legat: si lectas præsens vsus exigat. Si pudor obstat vi
 tro accersat. Quæ turpem quæstū fecerit, alterive nupserit vxor ne ducatur.
 vt puella pro virgine ducta, si corrupta sit corpore reperta, flagitiq; conuicta
 lapidibus obruatur, aut viua cremat. Si quis virginem alteri desponsatā, nō
 inuitā vitiauerit vtterq; extremo supplicio afficiant. Si vis illata fuerit iniuriæ
 author poenam luat. Quæ sine liberis vidua relicta est fratri defuncti cōiugis
 nubat, ex eoq; matrimonio in successionem generis prolem tollat: si eam du
 cere nolit causam apud seniores dicat. Si causam probauerint, cui volet illi nu
 bendi facultas sit, vt luctus in trigessimū diem extendat, sat esse id tempus sa
 pienti ad lachrymas. Filius si parentibus iniurius fuerit extra vrbem suspen
 datur. Hostis bello prostratus nō insepultus iaceat. Si pignus ab inope credi
 tore acceperit ante noctem restituat. Qui nō fuerit soluendo apud eum, cui
 debet, seruitutem seruiat. Si quis contribulem emerit, emptus sexto mōx an
 no liber existat. Qui aurū aut argentū inuenerit, inuentū palam præconis vo
 ce faciat, vt aberrans pecus ad magistrū gregis reducat. vel, quoad dominus
 existat, custodiat. Qui in iudicio litigatorem percussit, reus talionis sit. Si do
 mum relatus expirauerit, qui percussit innoxius sit. Vt Israelitarū nemo uene
 na conficiat, neq; confecta aliunde emat. Qui venenū alicui miscuerit sceleris
 conuictus id bibat. Qui oculū alicui per iniuriā eruerit pari clade puniat.
 Si taurus quencq; pemerit cornu, lapidibus obruat, eius carnes nō attingant.
 Depositu vt sacrū custodiat. ut filius patris scelus nō luat, nec parentib⁹ erit
 fraudi, si quid filius deliquerit. Et hæc domi Militiæ vero illa, ut bellū priusq;
 inferat res per legatos aut pcones repetat: si res non reddant, dum placet, rite
 inferat. Administrandi belli summa penes hūc sit, qui strenuitate & pruden
 tia alios anteibit, vt miles ex omni multitudine fortissimus legat. Si hostis
 oblidione premiū frugifera arbores ne lædan. Læse enim si vocem habeant
 conuitiū facerent populatori. Rebelles victor ad vnū interficiat. Cæteri quū

Pueri leges
dicant.

Blasphemi
suspend. nē

Mgatus Iu
dæorū

Tres testi
moniū test

Lex de agro
iūctibus.

Attende leg
gem acerba.

Vidua sine
liberis reli
cta conubat

Filius paren
tibus iniuri
suspendat

Es inuentū
pclam et

Lex talionē
referens

Venenū mis
cere Iudæis
prohibitū.

Leges carit
es

Causa

Lux

Miles

Hostis

De omnium gentium ritibus.

Sanguine iu victi fuerint tributarii aut vectigales fiant. Nequa mulier belli tempore viri
dei non ves le attingat instrumentum, neque vir muliebri. Ut vescendi sanguinis usus in
sciuntur vniuersu Israelitis nullus esset. Leprosi & quibus genitale semen spon
Leprosi & te flueret, ciuitate expellerentur: & in his mulieres septenis diebus, quae men
Gonorrhoei ci struz essent, octauo redirent: totidem dies aberant, qui funestam domum ha
uitate expel berent, ut sacerdos duabus agnis pro eo faciat, qui fluuium seminis per qui
lebantur etem passus est, ipseque prius frigidam aquam ingrederetur: Parique ratione ex
Expiationes piaretur, qui cum coniuge parum legitimis diebus concubuisset. Puerpera
Iudaeorum. xl. dies templo arceatur si marem enixa fuisset, si foeminam octoginta. Qui
Solennis sus ad templi postes constituta in sacerdotis verba iurare cogereetur, nihil legam
spectare vxor a se pudiciam. Si falleret femore dextro disuncto, uterque putrefacto mor
rum expur reretur, si caste iuraret decimo mense puerum sine vteri noxa eniteret: tum
gatio ut sacerdos dei in membrana nomen diluens phialam det iuratae mulieri bi
Adulterij bendum. Adulterio, incesto, sodomiticeque foeditati capitalem poenam irro
poena gavit. Ut sacerdos inanco debiliue corpore altaris ascensu prohiberetur: ale
Septem ob retur tamen sacris oblationibus, ut terra septimo quoque anno si quando Ca
seruatio naneam Iudaei obtinuissent aratri esset immunis. Quae tellus sua sponte fer
Iobeus p̄ci ret quinquagesimo quoque anno, qui Iobeus dicebatur, tribulibus essent &
pitur obser extraneis communia: debite relaxarentur pecuniae: libertate serui donarent: pre
uari. dia quae vilius venissent antiquis possessoribus redhiberentur. His ille insti
Cerimoniarum tutis domi forisque sub id tempus quo vita discessit Israelitas instruxit. Adhi
Iudaeorum buit & precationem solennem pro eorum successu, qui rite leges & instituta
ratio sancte custodirent, contra diras imprecationes in praeuariatores. Postremo
Holocaustum populum sacramento adiecit, ut diuinas & humanas leges, quae semel late ef
sacrificii pri sent perpetuo obseruaret: nec si quis violare esset ausus impune factum pa
morum. teretur. Caeterum quia satis constat nullum genus hominum caeremoniarum
Placulorum studiosius magisque religiosum fuisse vnquam, quam Israeliticum fuere: quae fuerit apud
sacrificium illos sacrificandi ratio ab initio instituta operae precium duco breuiter expli
Inopiam sacrifi canda. Duobus ab initio sacrorum generibus Iudaei vsi sunt, quorum vnum
cium holocaustum dixere, idque primores gentis perpetrabant: qui erat sine boue, Annicula
i. vnius
anni
Piacula de sine agno rem diuinam facturis, siue quid aliud immolasset, annicula mascu
inquentium lacque esse oportebant animalia aris adhibenda: altaris oram sacerdos victima
 li cruore perfundebat, inde hostiam membratim dissectam super aram con
 cremabat. Alterum genus placulium, in quo maiora anniculis offerebant,
 cruoreque super aram diffuso renes, adeps, omenta imponebantur flammis:
 pectora & crura dextera sacerdotibus dabantur, quae supererant intra biduum
 qui rem diuinam fecissent esebant. Inopia si qui premebantur columbas
 offerre, aut turtures duas, quarum haec in holocaustum abibat, illam sacerdo
 tes sortiebant. Qui imprudens deliquisset, huic annicula agna erat, aut haec duo
 piaculum. Qui occulti sibi criminis fuisset conscius, ex praescripto legis caeso
 ariete expiari oportuit: horum carnibus vescerentur sacerdotes in templo, Assarium
mensura
genus.
 tum publicis quam priuatis sacrificiis, mundissima farina adijci, in agno assarij

menſura, in Ariete duorum, in Tauro trium. Adhiberi & oleum, quod ſacris infundebat. Agnus mane & veſperi publice immolari. Septimis quiſq; diebus, quę ipſis ex lege maxime ſacrę erant, & ſabbata dicebantur, geminatę hoſtię aris admouebantur. Principio menſis duo boues cum ſeptem anniculis agnis, ariete vno, & hædo vno piaculi cauſa. Adhiciebant binos hædos, horum vnus extra fines miſſus multitudinem expiabat: in ſuburbana alter delatus, loco puriſſimo cum totis velleribus cremabatur. Pontifex Taurum in id ſacrum, & in holocauſtum arietem dabat. Fuerunt & illis alia ſacrę ſtatıs cęremonijs ferijsue permixta, quę fuit. xv. menſis die, quem Macedones hyperuertheum dixerunt, & vertente autumno tabernacula figere. holocauſtaq; ferijs tenentibus ſtata quotannis reddere myrrhe ſalicis palmarum & maliperfici ramos, q; hæc facerent, geſtantibus Xanthico menſe: vnde principium ſumebat annus ſub plenilunij diem, ſole arietem tranſeunte, quia his diebus ex Ægypto egredi contigiſſet, myſtico agno faciebant. Inde azymorum ferię, luna itidem plena paucis interiectis diebus celebres erant genti. Tauri duo, aries vnus, agni ſeptem quotidie per eos dies, holocauſto cremabantur. Adhiciebatur hyrcus vnus piaculi nomine. Secunda azymorum primitię frugum cum olei aſſario dabantur, & frugum principijs agnus in holocauſtum. Erant & penthecoſtes ſtati dies, Aſarthan id illi tẽmpus vocabant. i. quinquageſimam fermentatos tum panes ex ſiccis alphis offerebāt. Agnas duas in holocauſtum, vitulos duos, arietes totidem, duosq; pro piaculo hyrcos. De Iudæis & Moſe duce eorum Etnici ſcriptores ab Eccleſiaſticis diſſentunt. Cornelius enim Tacitus. xxi. diurnalium libro egreſſionem gentis illius ex Ægypto non diuine voluntati, ſed neceſſitati tribuens ſcribit. Orta per Ægyptum ſcabię & pruriginę fœda Bocchorim regem in Hamonis templo remedium petiſſe iuſſum regnum purgare atq; illud hominum genus deis inuiſum alias in terras ablegare: quo expulſo, vbi ingens ſcabiſorum colluuię vaſtis in locis relicta conſediſſet, cęteris per lachrymas torpentibus Moſen vnum exulum monuiſſe, ne quam deorum hominũq; opem expectarent. ſed ſibi, vt duci, crederent, aſſenſum eſſe, atq; omniũ ignaros fortuitũ iter arripuiſſe: ſed nihil æque, q̄paque inopia laboratos / tum iam haud, pcul exitio totis campis, p̄cubuerāt, vidiſſe agreſtiũ alinorũ gregem e paſtu in rupem nemore opacã concedere, ſecutiũ Moſen, quo ſibi in poſterũ gentem firmaret nouos ritus contrariosq; cęteris mortalibus indidiſſe. Profana illic omnia, quę apud nos ſacrę, ruruſum conceſſa, quę nobis inceſta. Animalis effigiem, quo monſtrante ſitim, erroremq; depulerant penetrati ſacrã tere, caſo ariete in contumeliã Hamonis. Bos quoq; immolat, quem Ægyptij apim colunt. Sue abſtinent ob ſcabiẽ vitandã cui animal hoc obnoxium. Septimo die ociant, quia is finem laborũ tulerit, deinde blandiente inertia ſeptimũ quoq; annũ ignauię datũ: alij honorem eũ Saturno haberi ob famem & ieiunia, Panis eorũ nõ fermentat. Hi ritus q̄quo modo inducti defendunt: & q̄a apud ipſos, fides obſtinata, & miſcãia in promptu eſt, ſed aduerſus oēs alias gentes hoſtile odiũ: ſepati epulis, diſcreti cubilibus: p̄iectis

Publici ſacrificium.
Sabbatũ Iudæis maxi-
me ſacrum

Menſis Hypertheus

Menſis Xanthicus .i. a
prilis

Azymorũ
ferię

Penthecoſtes

De Iudæis &
Moſe qd
etic ſcriptũ
reliquere

Iſraelitę ex
Ægypto expulſi

Iudæorũ ritus ceterorũ mortalium ritibus contrarij.

Aſinus
Aries
Bos
Sus

De omnium gentium ritibus.

lima in libidinem gens, alienarum concubitu abstinent: inter se nihil illicitum, circumcidere genitalia instituerunt, ut diuersitate noscant, Nec quicquam prius imbuunt, quam contemnere deos. Animas praelio aut supplicio peremptorum aeternas putant: eadem cura & de inferis & persuasio caelestium. Contra Aegyptii pleraque animalia effigiesque compositas venerant. Iudaei mente sola, vnumque numen intelligunt. Prophanos qui deum imagines in species hominum fingunt. Haec & multa alia Cornelius Tacitus & Trogius lib. xxxvi. scribunt. Iudaeorum sectae tres a communi reliquorum vita discretae erant, Pharisaeorum, Saduceorum, Essaeorum, Pharisei cultu austero, & victu perparco utebantur: traditiones suas statuentes quibus traditiones Moysi determinabant. Pitacia chartarum in fronte gerebant, & in sinistro brachio, quibus decalogus inscriptus erat, quod dixerat dominus habebis, quasi quid appensum inter oculos tuos & in manu tua, Et haec phylacteria dicebantur, a phylaxe, quod seruare est, & thorat lege. Hi etiam maiores simbrias alijs ferentes spinas eis affigebant, quibus puncti inter eundem memores mandatorum dei fierent. Vniuersa deo deputabant, & Emarmeni. i. facta agere quidem quae iusta sunt, vel negligere: in arbitrio hominum plurimum esse dicebant, tamen in singulis adiuuare Emarmenem, quam ex motibus corporum superiorum fieri putabant. Superioribus suis & naturae maioribus nunquam contrarium respondebant. Iudicium dei futurum credere, omnem animam incorruptam esse, solas bonorum animas in alia transire corpora usque ad resurrectionem & iudicium: malorum autem aeternis detrudi carceribus: & quia a communi hominum habitum diuersi erant, ideo pharisei dicebantur, Saducei emarmenem negabant deum inspectorem omnium dicentes, & in arbitrio hominum situm esse ut bonum malumue faciant. Animarum post hanc vitam vel supplicia negabant vel gaudia. Quae resurrectionem mortuorum futuram negabant, animas mortuorum corporibus putantes, nec angelos esse dicebant, solos quinque libros Moysi recipiebant, Ipsi seueri nimis erant, nec inter se sociales, ob quam seueritatem Saducos. i. iustos se nominabant. Essaei vero in omnibus monasticam agebant vitam: nuptias & foeminarum congressum omnino fastidientes, non quia coniugia & hominum successionem censerent perimendam, sed cauendam intemperantiam mulierum, nullam earum fidem seruare viro putantes. Omnia habebant communia. probra unguentum & balneum ducentes, squalorem decus putarent, dummodo in veste candida semper essent. Nulla eis certa ciuitas, sed in singulis domicilia habebant. Ante solis ortum nihil profanum loquentes, Solem, ut oriretur, orabant, post usque ad quintam horam operantes, loti corpus in aquis, simul & cum silentio edebant. Iuramentum habebant pro iuramento. Sectae suae neminem adhibebant, nisi sub annua probatione. Recepti autem ad se post annum, duobus alijs annis mores probabant, deprehensum in peccatis a se pellebant, ut herbas pecorum more decerpens, usque ad obitum peniteret. Quum decem sederent, nullus nouem inuitis loquebatur. Spuere in medium, vel in dexteram partem sui vitabant. Adeo sabbatum obseruabant, quod nec eo die alium purgarent, dolabram ferebant ligneam, quo in loco sanctissimo fodiebant terram ad alium purgandum: dimissa veste, diligenter se contegentes, ne splendori diuino facerent

Religio Iudaeorum

Pharisaeorum mores.

Pitacia in frontibus gerebant Pharisei.

In hominis arbitrio quae posita

Animas in alia corpora migrare

Animas cum corporibus in terris

Essaeorum vita tota monastica

Omnia Essaeis communia erant.

Iuramentum pro iuramento

Sabbati obseruatio.

Pitacia. i. schedulas siue membranas

Phylacteria

Emarmeni. i. facta

Saducei. i. iusti

Pharisei

Males

iniuriā; ob id etiā statim foueam replentes: viuebant q̄ longissime ob victus simplicitatem. Palmis em̄ victitabant. Pecunię eis nullus vltus erat. Mortem pro iusticia iudicabant meliorem. Animas omneis a principio creatas pro p̄tibz incorporari: exutas bonas corporibus vltra oceanū degere, vbi sit reposita eis perfructio, ad orientem magis malis procellosa, & hyberna loca delegantes. Erant in eis qui futura prędicerent, quidā coniugibus, sed moderate operam dabant: ne si a mulieribus abstinentiū arbitrarent, genus humanū deficeret, Syriam hodie Gręci inhabitant, qui & Griphoni dicunt, Iacobitę Nestoriani, Sarraceni, duęq; Christianę pietatis gentes Syriani & Marouini. Syriani Gręcanico ritu sacrificant, parueruntq; aliq̄ diu Rhomanę ecclesię, Marouini sentiunt cum Iacobitarū gente. Horū lingua & literę, quę & Arabum. Ad Lybanum montem habitant hęc piorum hominum genera. Sarraceni circa Hierosolymam strenui in bello, gaudent agrorū cultura, Syriani in utiles. Marouini pauci numero, sed viri pugnacissimi.

Victus parsimonia.

De aia esse ium opinio.

Asiæ exuram corpe merita.

De Media Medorumq; moribus. Cap. Quintum.

Media Asię regio a Medo Medeg & Egei Atheniensiu regis filio appellata, & populi Medi dicti, vt Solinus refert: Iosephus autē a Medo Taphet filio dictos fuisse scribit. Hęc regio, vt Ptolomaus habet, a septentrione mari Hyrcano terminat, ab occasu maiori Armenia & Assyria, a meridie Perside, ab oriente Hyrcania ac Parthia quę montibus excluditur. Sagittandi equitandiq; studium genti pręcipuū ac pene peculiare. Peruetusta & regū veneratio. Tiara pileus, & manicatę vestes ab his ad Persas cum Imperio fluxere. Propriū Medorum regum fuit. Plures vxores ducere, mox & in priuatos translatur vt minus septem habere non liceret. Pulchrum & foeminae multos habere viros, pauciores quinq; calamitatem arbitrari. Ineunt scedus Medi tum Gręcorum ritu, tum feriendo brachia, quo illi humeris connectunt ac mutuū sanguinem delingunt. Sterilis regio, qua ad septentrionem obuersa est, quo fit, vt ex malis in hunc vsum execatis ac cōtusis massam conficiant, ex tostis amygdalis panem, ex herbarum radicibus vinum, ferinis carnibus plurimum victitantes.

Medię appellatio

Medię fines

Studia gentis.

Mulieres in p̄ros viros habent

Fœderis in eundi forma

Victus Medorum

Tiara pileus vocantur.

Malis, amygdalis.

De Parthia & Parthorum viuendi moribus. Cap. Sextum.

Parthiam Parthi Scytharum exules a se vocauerunt terram furto occupatam, a meridie rubrum mare, a septentrione Hyrcanū solū, ab occidua solis plaga Ariam, ad ortum Mediam habentem. Regio est nemorosa montana & inops frugum. Gens ipsa Assyriicis Medsq; temporibus obscurissima. Regnoq; a Medis ad Persas translato, velut vulgus sine noie: victoribus p̄de fuit. Postremo Macedonibus seruiuit. Procedente dein tpe, ea fuit ipsius gentis virtus, hi rerū successus, vt nō tm̄ finitimis imparet, sed a romanis oim̄ gentiu victoribus bello petita, eos magnis cladib; victos affecerat.

Parthię terramini.

Terrę Parthicę cōditō Gens Parthorum